

Varautuminen uudessa sotessa

Tilanne 8.4.2016

Liisa-Maria Voipio-Pulkki

Johtaja

STM / STO / terveystalveluryhmä

Kiitokset:

Lasse Ilkka, L. Hämeen-Anttila, Anne Koskela, Timo Keistinen, Taito Vainio

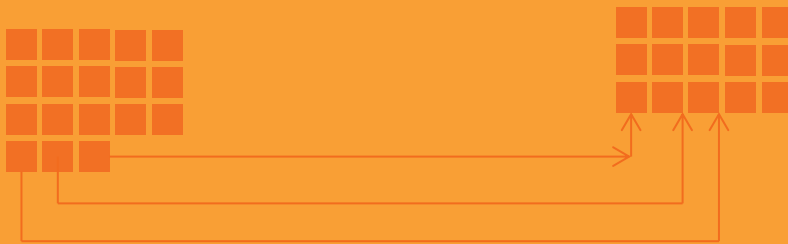
Uusi hallintorakenne ja sote:

VALTIO

Lainsäädäntö, rahoitus ja ohjaus

Yhteinen ict

18 ITSEHALLINTOALUETTA - SOTE-PALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN

Muut yhteiset tukipalvelut

KUNNAT

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Sote -hallittu muutos

- Kestävyyssvajeen vähentäminen 3 miljardilla eurolla sekä terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen tärkeät tavoitteet
- Kustannustenhallinnan parantaminen keskeinen periaate
- Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää onnistunutta ja taitavaa muutosjohtajuutta

Hallituksen päättämät julkisen talouden välttämättömät sopeutustoimet jo ennen sote-aikaa (HO Liite 6)

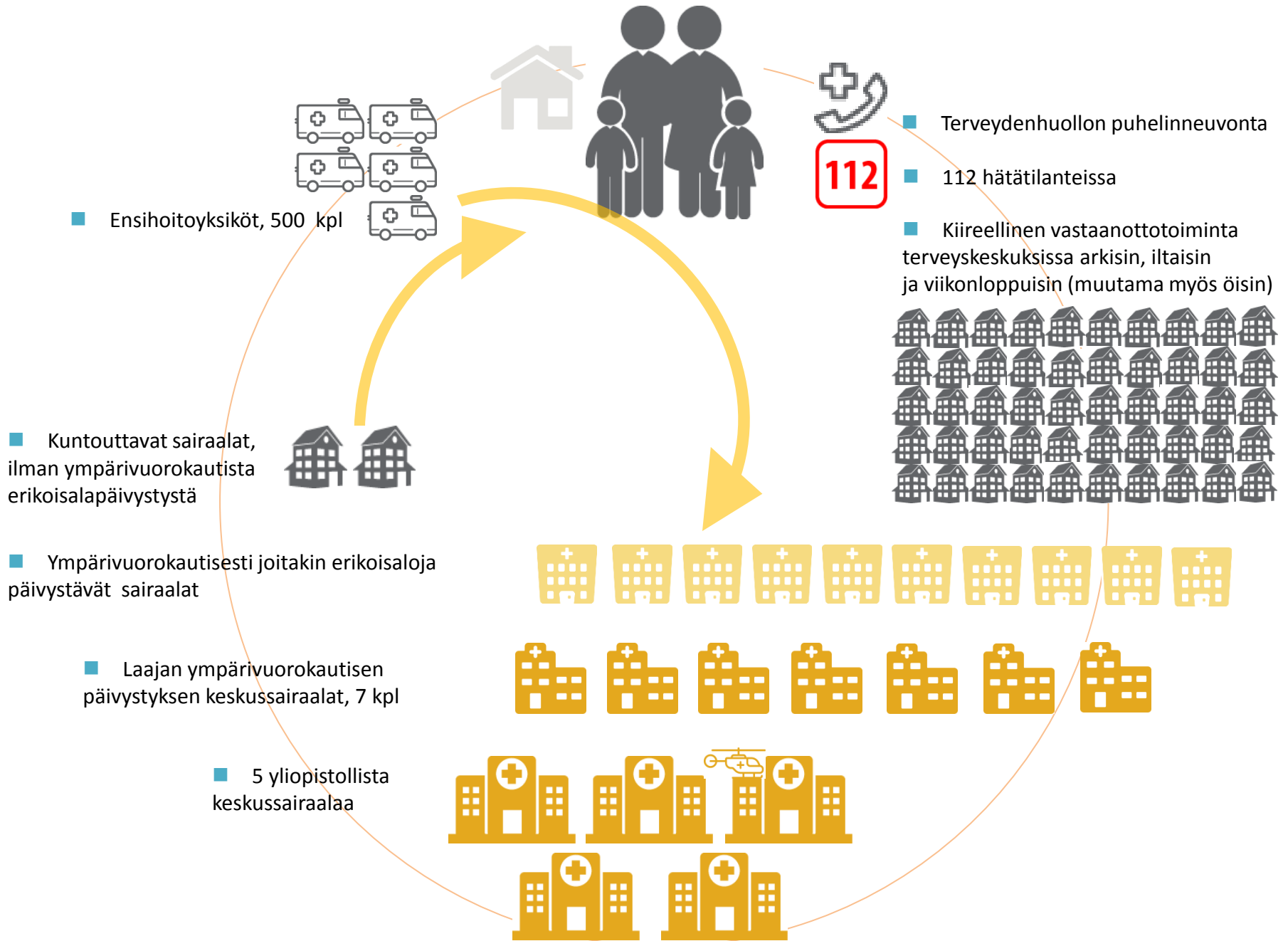
- Alueellisen erikoissairaanhoidon järjestämisen tehostaminen
- Erikoissairaanhoidon kustannuserojen pienentäminen (kannustinrahoitus)
- Erikoissairaanhoidon rakennemuutos ja kannustinjärjestelmä on tarkoitus toteuttaa yhtenä sote-uudistusta tukevana kokonaisuutena

Sote-linjaus 7.11.2015: toimintaverkon uudistaminen

- Laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköiden (sairaala ja siihen liittyvä vaativan sosiaalipäivystyksen yksikkö) määräksi linjataan 12
- Muiden alueiden keskussairaalat jatkavat ympärivuorokautisen suppeamman päivystyksen yksiköinä, joita 12 laajan päivystyksen yksikköä ja ensihoitojärjestelmä tukevat
  - Maan eri osissa on näin etäisyydet ja muut alueelliset erityispiirteet huomioiden saatavilla ympärivuorokautisen päivystyksen palveluita *ja muita erikoistason palveluita*
  - alueellisesti keskitettävä toiminta tapahtuisi jatkossa vain 24/7 päivystävissä sairaaloissa (laajat tai suppeat palvelut)
  - sosiaalipäivystyksen uudistus toteutetaan samaan aikaan

Ympäri vuorokautisen päivystyksen porrastus

Asiakaskeskeinen palveluintegraatio

- Asiakkaan tarpeita voidaan arvioida kokonaisuutena.
- Eri sote-ammattilaisten osaamista ja eri sote-palveluita ja toimenpiteitä voidaan joustavasti ja oikea-aikaisesti yhdistää asiakkaan tarpeisiin mahdollisimman kustannusvaikuttavasti vastaavaksi kokonaisuudeksi.

Tuotannon monipuolisuus

- Hallituksen tavoitteena sote-palveluiden tuotannon monipuolistaminen, mikä toteutetaan yhdessä maakuntien kanssa
- Tavoitteena että tuleva valinnanvapausmalli tukee PK-yritysten mahdollisuuksia toimia markkinoilla sekä uusia innovatiivisia ja digitaalisia palvelumalleja
- Valtioneuvosto varmentaa ja maakunnat huolehtivat monipuolisen tuotantorakenteen toteutumisen
  - yksityinen ja kolmas sektori vastaavat tietyistä vähimmäismäärästä palvelutuotantoa
  - konseptikilpailutukset uudistumiseen

Integraatio

- **järjestämisen integraatio:** yksi vahva järjestäjä joka vastaa tuotantorakenteesta ja sen ohjauksesta, viranomaistoiminnoista, sote-palveluiden alueellisesta vaikuttavuuden, kustannustehokkuuden ja laadun arvioinnista sekä käyttäjien valinnanvapauden tukemisesta
- **rahoituksen integraatio:** kaikki rahoitus kulkee järjestäjän kautta ja järjestäjällä on kokonaiskuva rahoituksesta (yksi budjetti ja rahoitusjohto)
- **tiedon integraatio:** asiakas/hoidosuhteessa ja siihen liittyvässä analyysissä tieto liikkuu eri tuottajien välillä kansallisten rekistereiden ja täysin yhteentoimivien tietojärjestelmien kautta
- **palveluketjujen integraatio:** hoito- ja palvelukokonaisuudet järjestetään siten, että eri palveluista ja palvelutuottajista on sujuva yhteys muihin palveluihin. Tämä vaatii ohjattuja sopimuksia jatkolähetteisistä ja yksittäisten palveluiden yhdistämistä kokonaisuuksiin
- **tuotannollista integraatiota**, jossa palveluita tarjotaan kustannusvaikuttavina selkeinä palvelukokonaisuuksina. Tuotannollista integraatiota toteutetaan verkostomaisessa rakenteessa, jossa on useita palveluntuottajia. Lisäksi tuotannollista integraatiota toteutetaan yksittäisissä palveluyksiköissä.

Valmiussuunnittelun perusteet

- Perustuu normaaliolojen rakenteisiin
- Uhkakuvien muutokset →
  - valtakunnallisuus
  - kansainvälisen avun lähettäminen ja vastaanotto: lainsäädäntömuutokset (KAAVA)
- Normaaliolojen tehtäväkuvamuutos ensihoitopalvelussa → väestön ikääntyminen, kohti kotiin vietäviä päivystyspalveluita
- Sote-uudistuksen toiminnalliset vaikutukset
  - sosiaali- ja terveydenhuollon monituottajamalli
  - toiminnallinen integraatio
  - digitalisaatio
  - ensihoitouudistus
  - pelastusuudistus
  - vahvistuva valtakunnallinen ohjaus

Säädösmuutoksista 2017-8

- Terveydenhuoltolaki 45§ ja 50 § päivitetään ja niiden nojalla uusitaan:
  - STM:n asetus kiireellisen hoidon perusteista ja päivystyksen erikoisalakohtaisista edellytyksistä (782/2014)
  - VN:n asetus erityistason sairaanhoidon keskittämisestä (336/2011)
  - toimeenpanossa käytettävissä olevan järjestämissopimus
- Muokataan ensihoitoa ja yhtenäisiä hoidon perusteita koskevat muutostarpeet
  - hoidon tarpeen arviointi
  - palvelutasopäätösten valmistelu erva-ensihoitokeskusten johdolla
  - palvelutasokriteerien kehittäminen (riskiruutu-pohja)

LUONNOS SHL 29 § Sosiaalipäivystys

- *Sosiaalipäivystys on järjestettävä ympärivuorokautisesti kiireellisen ja välttämättömän avun turvaamiseksi. Päivystys on toteutettava siten, että palveluun voi saada yhteyden ympäri vuorokauden ja kiireelliset sosiaalipalvelut voidaan toteuttaa siten kuin tässä tai muussa laissa säädetään.*
- *Päivystystä toteuttavissa yksiköissä on oltava riittävät voimavarat ja osaaminen, jotta palvelun laatu ja asiakasturvallisuus toteutuvat.*
- *Sosiaalipäivystystä toteutettaessa on toimittava yhteistyössä terveydenhuollon päivystyksen, pelastustoimen, poliisin, hätäkeskuksen ja tarpeen mukaan muiden toimijoiden kanssa.*
- *Sosiaalipäivystystä on järjestettävä terveydenhuoltolain 50 §:n 3 momentissa tarkoitetun ympärivuorokautisen päivystysyksikön yhteydessä sekä terveydenhuoltolain 50 §:n 4 momentissa tarkoitetun perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystyksen yhteydessä.*

JATKUU

- *Sosiaali- ja terveydenhuollon yhdessä toteuttamasta psykososiaalisesta tuesta sekä muusta kiireellisen hoidon sisällöstä säädetään terveydenhuoltolain 50 §:n 1 momentissa.*
- *Sosiaalipäivystysyksikön tehtävistä, sosiaalipäivystyksen järjestämisen tavoista, yhteistyöstä muiden toimijoiden kesken sekä päivystysyksiköiden alueellisesta yhteistyöstä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.*

Viranomaisten yhteinen kenttäjärjestelmä - KEJO

- Toteutetaan Poliisihallituksen vetämänä hankkeena (KEJO -hanke)
- Rakennetaan yhteinen kenttäjärjestelmä
  - Terveystoimelle
  - Sosiaalitoimelle
  - Poliisille
  - Pelastustoimelle
  - Rajavartiolaitokselle
  - Tullille
  - Puolustusvoimille
- Korvaa nykyiset käytössä olevat kenttäjärjestelmät
- Käyttöönotto alkaa 2018

Kenttäjärjestelmän käyttö sosiaali- ja terveystoimessa

- Ambulansseissa
  - Kenttäjohtajilla
  - Lääkäriyksiköissä
  - Ensihoidon johto- /koordinoitikeskuksissa ja alueellisissa tilannehuoneissa
  - Keskitetyissä päivystyksissä
  - Sosiaalipäivystyksissä
-
- **Uusi kansallinen sähköinen ensihoitokertomus integroituna Kejoon 2017-**

Pelastustoimen järjestämislaki (luonnos)

- Järjestämisvastuu pelastustoimessa Pirkanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen maakunnilla (3 §)
- Osa pelastustoimeen kuuluvista palveluista ja tehtävistä voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin yhdelle tai useammalle (edellä 3 §:ssä tarkoitetulle pelastustoimen järjestämisvastuussa olevalle) maakunnalle, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden ja laadun sekä asiakkaiden oikeuksien varmistamiseksi tehtävän vaativuuden, harvinaisuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella (4 §)

Pelastustoimen palvelutaso

- Pelastustoimen palvelutason tulee vastata alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia (5 b §)
- Maakunnan valtuusto päättää pelastustoimen palvelutasosta (6 §)
- Päätöksessä on selvitettävä alueella esiintyvät uhat, arvioitava niistä aiheutuvat riskit, määriteltävä toiminnan tavoitteet ja käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden taso. Palvelutasopäätökseen tulee myös sisältyä suunnitelma palvelutason kehittämisestä (6 §)
- Palvelutasopäätös on toimitettava sisäministeriölle. Jos palvelutasopäätös on puutteellinen, sisäministeriö voi palauttaa päätöksen täydennettäväksi. Puutteiden korjaamiselle on asetettava määräaika. (6 §)

Maakuntien yhteistyösopimus sote-järjestämislaissa (n=5)

- sovittava mm. häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautumisen edellyttämistä toimenpiteistä
- *Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin*
  - Maakunnan on varauduttava valmiussuunnitelmin sekä muilla toimenpiteillä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimenpiteitä edellyttäviin häiriötilanteisiin.

Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin jtk.

- Varautumisessa on varmistettava palvelujen jatkuvuuden turvaaminen myös silloin, kun palveluja toteutetaan hankkimalla niitä yksityisiltä palvelujen tuottajilta tai palvelusetelillä. Poikkeusoloihin varautumisesta säädetään valmiuslain (1552/2011) 12 §:ssä.
- Valtio voi osallistua sosiaali- ja terveydenhuollossa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen ja häiriötilanteiden hoitamiseen rahoittamalla sellaista toimintaa, jonka korvaaminen valtion varoista on erityisestä syystä tarkoituksenmukaista. Toimintaa varten sosiaali- ja terveysministeriö voi nimetä ja valtuuttaa valtakunnallisia toimijoita.
- Häiriötilanteisiin varautumisesta voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Jatkuu...

- *Toimivalta häiriötilanteissa*
- Kahta tai useampaa maakuntaa koskevassa häiriötilanteessa sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä yhden maakunnan johtamaan ja koordinoimaan tilannetta sosiaali- ja terveydenhuollossa. Erityisen merkittävässä häiriötilanteissa sosiaali- ja terveysministeriö voi ottaa sosiaali- ja terveydenhuollon johto- ja koordinaatiovastuun itselleen.
- Maakunnan on ilmoitettava sosiaali- ja terveydenhuoltoon vaikuttavista häiriötilanteista ja suuronnettomuuksista sosiaali- ja terveysministeriölle ja alueensa aluehallintovirastolle.

Maakuntien tehtävät

1) Sosiaali- ja terveydenhuolto.

2) Sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ennaltaehkäisevät palvelut ja asiantuntijapalveluiden tuki kunnille, ennaltaehkäisevä päihdetyö, terveydensuojelu sekä alueellinen alkoholihallinto ja tupakkavalvonta.

3) Pelastustoimi: pelastustoimen ja ensihoidon järjestäminen kuuluu viidelle yliopistosairaalaa ylläpitävälle maakunnalle sote-järjestämislainsäädännössä säädettyinä maakuntien yhteistyöalueittain. Maakunnat hoitavat pelastustoimeen kuuluvia tehtäviä ja rahoittavat järjestämistä.

4) Ympäristöterveydenhuolto ja elintarvikevalvonta, eläinten terveys ja hyvinvointi ja sen valvonta. Tehtävän hoitamiseen riittävät voimavarat omaava kunta voi kuitenkin sopia maakunnan kanssa järjestämisvastuun siirtämisestä tältä osin kunnalle (yleensä kaupunki). Siirtomahdollisuus edellyttäisi erityislain säännöstä sekä kriteerien määrittelyä laissa.

5) Aluekehittäminen ja sen rahoitus. Maakunta on jatkossa maakuntaliiton sijasta laissa tarkoitettu yleinen aluekehitysviranomainen ja hoitaa siten alueiden kehittämisestä ja rakennerrahastotoiminnan hallinnoinnista annetussa laissa aluekehitysviranomaiselle ja maakunnan liitolle säädetyt sekä ELY-keskuksille säädetyt aluekehittämisen tehtävät.

Maakuntien tehtävät jatkuu

17) Ympäristöä koskevan tiedon tuottaminen ja jakaminen sekä ympäristötietouden parantaminen.

18) Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan kuuluva alueellinen varautuminen ja sen tukeminen ja yhteensovitus maakunnan tehtäviin kuuluvissa asioissa.

19) Rakennusvalvonta niissä maakunnissa, joissa maakunnan kaikki kunnat ovat yhteisellä sopimuksella päättäneet siirtää rakennusvalvonnan järjestämisen maakunnalle ja osoittaneet sille rahoituksen.

20) Maakunnan kaikkien kuntien kanssa yhteisellä sopimuksella maakunnan hoidettavaksi kuntien osoittamat, maakunnan tehtäväalaan liittyvät tehtävät, joiden hoitamiseen kunnat ovat samalla osoittaneet rahoituksen.

21) Muut maakuntien liittojen lain perusteella nykyisin hoitamat tehtävät. Maakunnat voivat edelleen kehittää näiden tehtävien hoitoa ja yhteistyötä niissä.

22) Maakunnan tehtäviin liittyvien kansainvälisten asioiden ja yhteyksien hoitaminen.

Valtion aluehallinto

- Nykyisestä kuudesta aluehallintovirastosta muodostetaan yksi valtakunnallisen toimivallan omaava viranomaisen joka toimii alueellisissa yksiköissä / toimipisteissä.
- Päälekkäisyydet aluehallintoviraston ja keskusvirastojen kanssa puretaan.
- Uudistuksessa henkilöstöä ei keskitetä yhteen toimipisteeseen.

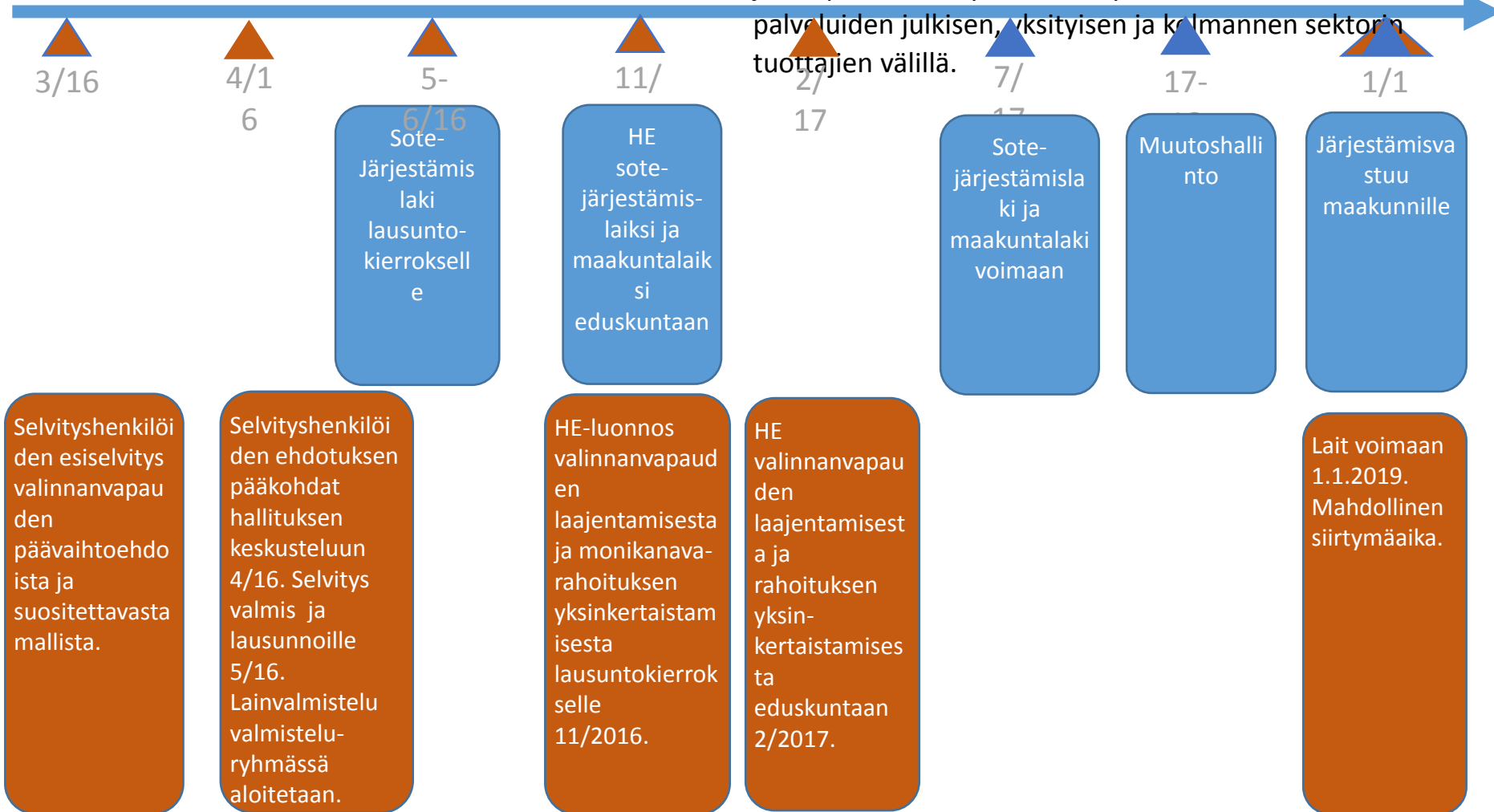
Reformi:

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

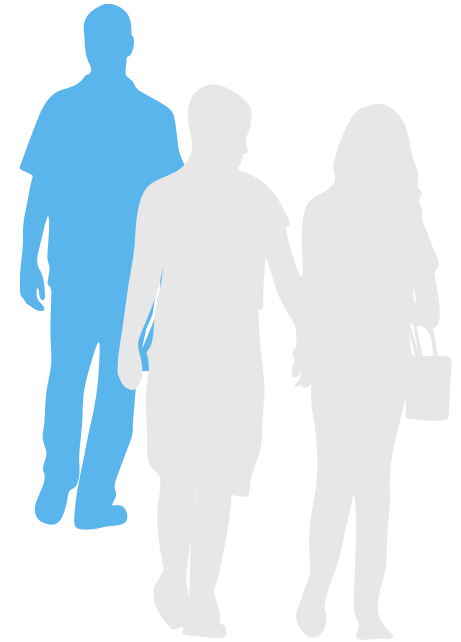
TAVOITE: Hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat ja kustannusten hallinta paranee.

Sote-menojen taso alenee 3 miljardilla eurolla nykyennusteeseen verrattuna

KUVAUS: Sosiaali- ja terveydenhuolto siirretään kuntaa suurempien itsehallintoalueiden vastuulle. Järjestäjällä on vastuu siitä, että sosiaali- ja terveyspalvelut toimivat jatkossa sujuvana palvelukokonaisuutena. Monikanavainen sote-rahoitus yksinkertaistetaan. Säädetään laajaan valinnanvapauteen perustuva valinnanvapauslainsäädäntö, jonka perusteella yksilöllä on yleensä mahdollisuus valita palveluiden julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin tuottajien välillä.

Lisätiedot alueuudistus.fi

